

Pohled na oblast Sedmihorského mokřadu shora od skalního města Hruboskalsko

Pozoruhodný Sedmihorský mokřad

Vojtěch Šťastný

Území Sedmihorského mokřadu leží v nejstarší části CHKO Český ráj. Je pozoruhodným mokřadním biotopem s bohatou druhovou pestrostí, v níž vyniká zejména avifauna; mj. zde hnízdí početná populace modráčka středoevropského (*Luscinia svecica cyanecula*). Lokalita v údolní nivě říčky Libuňky pod hruboskalským skalním městem o rozloze kolem 25 ha je již pár desítek let ponechána na pospas přírodě a právě díky tomu se stává každým rokem o něco bohatší a podivuhodnější.

Historie lokality

Mokřad se nachází u obce Karlovice, jiho-východně od Turnova, nedaleko říčky Libuňky. Pramení na svazích Cidlinského hřebenu poblíž hory Tábor, následně protéká údolím severozápadním směrem a v Turnově se vlévá do řeky Jizery. Z druhé strany je mokřad lemován železniční tratí, památnou alejí starých lip a silnicí první třídy.

V minulosti si meandrující Libuňka razila cestu pravidelně sečenými loukami, které často zaplavovala. Ve druhé polovině 20. století však došlo k deformaci toku a malebné meandry byly napříměny. Stejně jako jiné toky byla Libuňka obehnaná po obou stranách dlouhými zpevňovacími kládami. V oblasti Sedmihorského mokřadu i na některých jiných lokalitách proběhly ve jménu zintenzivnění socialistického zemědělství pokusy o odvodnění. Na místě byly vykopány odvodňovací příkopy a do země zasazeny odvodňo-

Na Sedmihorském mokřadu v současnosti hnízdí početná populace slavíků modráčků, pro něž je lokalita ideálním prostředím.

Pohled na hlavní část Sedmihorského mokřadu s porostem orobince

vací tubusy. Naštěstí se ani přes tyto zásahy nepodařilo území odvodnit a následně se zde téměř přestalo hospodařit. Sečení luk probíhalo už jen velmi zřídka nebo vůbec. Poslední záměr úplného zničení lokality novým odvodněním v rámci tzv. náhradních rekultivací byl odvrácen na konci 80. let 20. století.

Aktuální stav

V současnosti je mokřad ukázkovým příkladem sukcesní plochy se samovolným vývojem. Krajinu tvoří vlhké louky s rozlehlými rákosinami a porosty orobince, malými lesíky a roztroušeně rostoucími podmáčenými vrba-mi. Na lokalitě se nachází mnoho odvodňova-

cích kanálů, dvě tůně a poměrně rozlehlá část území má charakter bažiny. Vzhledem k vysoké hladině spodní vody je půda na celé ploše Sedmihorského mokřadu silně podmáčená.

Flóra

Rostlinstvo Sedmihorského mokřadu je rozmanité, větší souvislé plochy tvoří rákos obecný, orobinec širokolistý, různé druhy ostřic, v menší míře pak porosty kopřiv, sadce konopáče (*Eupatorium cannabinum*), řeřišnice hořké (*Cardamine amara*) a rostliny z čeledi lipnicovitých. Keřové patro je zastoupeno různými druhy vrb, střemchou a bezem černým, stromové pak náletovými dřevinami, ze-

jména břízami, olšemi či jasany. Můžeme zde nalézt také nálety z památné lipové aleje.

V současné době zde nejsou registrovány žádné ohrožené druhy rostlin.

Fauna

Mokřadní biotop poskytuje hnízdiště celému spektru druhů všech živočišných tříd od hmyzu až po menší savce. Nejvíce jsou zde zastoupeni ptáci, obojživelníci a pro ně nezbytný vodní hmyz.

Z vodního hmyzu lze například jmenovat potápníka vroubeného, poblíž bahnitých ploch se naskytá možnost pozorovat různé druhy vážek, šidel nebo šidálek.

Obojživelníků je tu celá řada: skokani hnědí (*Rana temporaria*) a zelení (*Pelophylax esculentus*), ale i blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) nebo rosníčka zelená (*Hyla arborea*).

Lze říci, že Sedmihorský mokřad je malou ptačí oblastí: bylo zde zaznamenáno již 130 druhů ptáků, z nichž asi čtvrtina tu hnízdí a nemalý počet z nich patří k ohroženým a silně ohroženým druhům. Z nepěvců je to například chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), v oblasti obvykle v počtu okolo pěti hnízdních párů. O něco menšího a vzácnějšího chřástala kropenatého (*Porzana porzana*) zde můžeme zastihnout na tahu. Nepravidelně na Sedmihorském mokřadu hnízdí i celorepublikově vzácná bekasína otavní. Příčinou jejího úbytku je v první řadě právě již zmiňované odvodňování a vysušování mokřadů. Nejpočetnější hnízdicími pěvci jsou rákosník zpěvný a strnad rákosní. Z rákosinových druhů na lokalitě hnízdí například i rákosník obecný a rákosník proužkovaný. Na vlhkých loukách se pravidelně můžeme setkat s bramborníčkem hnědým či tuhyčkem obecným, nepravidelně též

Hnízdo slavíka modráčka je umístěno nejčastěji v trsu ostřice nebo sítiny nízko nad zemí.

Blatouch bahenní není u Libuňky úplně běžnou rostlinou.

Podmáčené vrby na lokalitě rostou roztroušeně v rákosí nebo v těsné blízkosti malých lesíků.

s bramborníčkem černohlavým. Máme zde možnost slyšet také všechny tři naše cvrčilky – říční, zelenou a dokonce i slavíkovou. Pro potravu k říčce Libuňce zalétá nepravidelně čáp černý, někdy se zde z nedalekého rybníka objeví i moták pochop.

Kritériovým druhem této oblasti je pěvec z čeledi drozdovitých ptáků, slavík modráček střeoevropský (*Luscinia svecica cyanecula*). Modráček byl na místě zjištěn poprvé v roce 2008 a jeho hnízdní populace se na lokalitě rok od roku zvyšuje. Hnízdění modráčků je na lokalitě podrobně sledováno a probíhá zde výzkum, včetně kroužkování hnízdicích párů i narozených mláďat. V současnosti zde registrujeme již šest hnízdních párů.

Plány do budoucna

Pozoruhodný Sedmihradský mokřad si zasluhuje náležitou péči, na jejímž konci by mohlo být vyhlášení minimálně nejpestřejší jihovýchodní části mokřadu přírodní památkou.

Bylo by ku prospěchu věci, kdyby se podařilo přivést mokřad a jeho okolí do stavu, ve kterém se nacházel před odvodněním na konci 20. století. Nejvýraznější změny by si zasloužila jeho severozápadní část, která je tvořena sušší rákosinou provázanou silně přemnoženým svačcem rolním a obehnaná po celé délce odvodňovacím příkopem. Tato část byla odvodněním poznamenána nejvíce a život je zde o mnoho chudší než v části jihovýchodní. Vhodným řešením by bylo vybudování mělkého rybníku s bohatým příbřežním porostem o rozloze přibližně 0,12 ha. Důležitým bodem prací by měl být také návrat meandrů na říčku Libuňku minimálně v úseku Sedmihorky–Pelešany. Sedmihorský mokřad by bylo dobré obohatit o další tůňky a vlhké louky pravidelně sekat. V současnosti jsou louky částečně sekány traktory, podmáčené části kosí členové ČSOP Bukovina (viz www.csopbukovina.cz). Stromové patro by mohlo být obohaceno o další druhy dřevin, například o javory babyky nebo duby letní.

Fotografie V. Šťastný
Autor je středoškolským studentem
a členem ČSO a ČSOP Bukovina

SUMMARY

Šťastný V.: Remarkable Sedmihorky Wetland

The Sedmihorky wetland is located in the Libuňka Stream floodplain within the oldest part of the Český ráj/Bohemian Paradise Protected Landscape Area. In the past, there had been attempts to ameliorate it, but they fortunately failed. Nevertheless, the area has been almost not cultivated. The landscape harbours wet meadows with extensive reed beds and bulrush, in North America known as cattail (*Typha* spp.) growths, woodlots and dispersed waterlogged willow trees. A relatively extensive part of the wetland is a marsh. The site is unique particularly due to its bird fauna: in total, 130 bird species

have been found on the area of 25 hectares. A numerous White-spotted Bluethroat (*Luscinia svecica cyanecula*) population breeds there. Among specially protected species also nesting there, the Common Snipe (*G. gallinago*), Whinchat (*Saxicola rubetra*), Water Rail (*Rallus aquaticus*) and the Savi's Warbler (*Locustella luscinioides*) should be mentioned. Remarkable amphibian species occurring at the site include the Common Frog (*Rana temporaria*), Edible Frog (*Pelophylax kl. esculentus*), Common Spadefoot (*Pelobates fuscus*) and the European Tree Frog (*Hyla arborea*). Wild plants growing there are common species. In future, a wetland can be restored towards the state in the late 20th century, particularly by keeping the Libuňka Stream freely meandering and establishing a new small fishpond and pools in the northwestern part of the site which was damaged by amelioration.